ĢENERĀLADVOKĀTA PAOLO MENGOCI [*PAOLO MENGOZZI*] SECINĀJUMI,

sniegti 2007. gada 13. septembrī [1]

1. Ar šiem lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa būtībā jautā Tiesai: a) vai Regulā Nr. 615/98 [2] ietvertā atsauce uz Direktīvu 91/628/EEK [3], kurā ir noteikti kritēriji, kas dalībvalstīm ir jāievēro attiecīgo dzīvnieku aizsardzībai, ir spēkā neatkarīgi no sekām, ko rada tās piemērošana, un b) vai šāda atsauce ir jāuzskata par spēkā esošu, ņemot vērā sekas, ko rada tās piemērošana. Iesniedzējtiesa arī jautā, vai ar samērīguma principu ir saderīgs attiecīgās regulas 5. panta 3. punkts, saskaņā ar kuru eksporta kompensāciju nepiešķir par dzīvniekiem, attiecībā uz kuriem kompetentā iestāde, ņemot vērā tās rīcībā esošo informāciju par attiecīgās regulas 1. pantā ietverto noteikumu ievērošanu, ir nolēmusi, ka Direktīva 91/628 nav tikusi ievērota.

I — Atbilstošās tiesību normas

2. Padomes 1968. gada 27. jūnija Regulas (EEK) Nr. 805/68 par liellopu un teļa gaļas tirgus kopīgo organizāciju [4], kas grozīta ar Regulu Nr. 2634/97 [5], 13. panta 9. punkta otrajā daļā ir noteikts, ka eksporta kompensāciju par dzīvu dzīvnieku eksportu piešķir tikai tad, ja ir ievērots Kopienas tiesiskais regulējums saistībā ar dzīvnieku labturību un it īpaši — tiesību noteikumi par dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas laikā.

3. Regulas Nr. 805/68 piemērošanas noteikumi ir paredzēti Komisijas Regulā Nr. 615/98.

1 — Oriģinālvaloda — itāļu.

2 — Komisijas 1998. gada 18. marta Regula (EK) Nr. 615/98, ar kuru paredz sīki izstrādātus piemērošanas noteikumus eksporta kompensāciju sistēmai saistībā ar dzīvu liellopu labturību pārvadāšanas laikā (OV L 82, 19. lpp.).

3 — Padomes 1991. gada 19. novembra Direktīva 91/628/EEK par dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas laikā, ar kuru groza Direktīvas 90/425/EEK un 91/496/EEK (OV L 340, 17. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 1995. gada 29. jūnija Direktīvu 95/29/EK (OV L 148, 52. lpp.).

4 — OV L 148, 24. lpp.

5 — Padomes 1997. gada 18. decembra Regula (EEK) Nr. 2634/97, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 805/68 par liellopu tirgus kopīgo organizāciju (OV L 356, 13. lpp.).

4. Regulas Nr. 615/98 1. pantā ir noteikts, ka eksporta kompensāciju par dzīviem liellopiem piešķir tikai tad, ja, dzīvniekus pārvedot uz pirmo izkraušanas vietu trešā valstī, kas ir galamērķis, ir ievēroti Padomes Direktīvas 91/628 noteikumi.

5. Atbilstoši Regulas Nr. 615/98 2. pantam dzīvniekus pārbauda brīdī, kad tos izved no Kopienas teritorijas. Izvešanas punktā valsts pilnvarots veterinārārsts pārbauda un apliecina, ka: a) dzīvnieki ir derīgi paredzētajam braucienam atbilstoši Direktīvas 91/628 noteikumiem; b) transportlīdzeklis, ar kuru dzīvie dzīvnieki tiek izvesti no Kopienas muitas teritorijas, atbilst šīs direktīvas noteikumiem, un c) ir nodrošināta dzīvnieku aprūpe brauciena laikā atbilstoši minētās direktīvas noteikumiem.

6. Regulas Nr. 615/98 5. panta 3. punktā ir noteikts, ka:

"Eksporta kompensācija netiek piešķirta par dzīvniekiem, kas pārvadāšanās laikā ir gājuši bojā, un par dzīvniekiem, attiecībā uz kuriem kompetentā iestāde, ņemot vērā 5. panta 2. punktā minētos dokumentus, šīs regulas 4. pantā minētos kontroles ziņojumus un/vai jebkādu citu tās rīcībā esošo informāciju par šīs regulas 1. pantā ietverto noteikumu ievērošanu, uzskata, ka Direktīva 91/628 nav tikusi ievērota."

7. Direktīvā Nr. 91/628 ir noteikti kritēriji, kas dalībvalstīm ir jāievēro, lai aizsargātu dzīvniekus pārvadāšanas laikā. Iepriekš minētās direktīvas pielikuma VII nodaļā īpaši ir norādīti dzīvnieku barošanas un dzirdīšanas laika intervāli, brauciena un atpūtas ilgumi, kuri jāievēro dzīvnieku pārvadāšanas laikā. Attiecībā uz liellopiem iepriekš minētā pielikuma 48. punkta 4.d apakšpunktā un 5. apakšpunktā ir ietverts (tā sauktais 29 stundu) noteikums, saskaņā ar kuru pēc 14 stundu pārvadājuma dzīvnieki ir jāatpūtina vismaz vienu stundu, kuras laikā tie ir jāpadzirda un vajadzības gadījumā jāpabaro; pēc tam tos var pārvadāt vēl 14 stundas, pēc kurām tie atkal ir jāizkrauj, jāpabaro un jāpadzirda, un jāatpūtina vismaz 24 stundas.

8. Visbeidzot, iepriekš minētās direktīvas pielikuma VII nodaļas 48. punkta 8. apakšpunktā ir noteikts, ka dzīvnieku interesēs noteikto brauciena laiku, kas norādīts šī paša 48. punkta 3. un 4. apakšpunktā un 7.b apakšpunktā, var pagarināt par divām stundām, īpaši ņemot vērā galamērķa vietas tuvumu.

II — Fakti, prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

9. Iesniedzējtiesas iesniegtie jautājumi Tiesā izriet no divām dažādām lietām valsts tiesās, abas no kurām ir saistītas ar eksporta kompensāciju režīmu saistībā ar dzīvu liellopu eksportu. Abos gadījumos prasītājiem tika liegta eksporta kompensācija, pamatojoties uz Kopienu tiesiskā regulējuma par dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas laikā pārkāpumu.

10. Pirmajā no abiem gadījumiem, kas bija pamatā lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanai šajā lietā, sabiedrība *Viamex Agrar Handels* (turpmāk tekstā — "*Viamex*") iesniedza *Hauptzollamt Kiel* [Ķīles Galvenā muitas pārvalde] paziņojumu par 35 dzīvu liellopu eksportu uz Libānu.

11. Atbilstoši sākotnējam maršruta plānam, kurš tika iesniegts Ķīles iestādēm, attiecīgajam braucienam bija jānotiek no Neiminsteres līdz Rasai ar kopējo pārvadājuma ilgumu 28 stundas. Tomēr no rīkojuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu izriet, ka attiecīgā krava no nosūtīšanas vietas izbrauca plkst. 13.30 un sasniedza Proseko tikai nākošajā dienā plkst. 16.00; pirmā pārbrauciena daļa ilga 9 ar pusi stundas, tai sekoja divu stundu garš pārtraukums dzīvnieku atpūtai; bet otrā pārbrauciena daļa ilga 15 stundas — ilgāk nekā šajā sakarā tas ir paredzēts; un redzams, ka šie divi pārtraukumi tika veikti, lai novērstu negadījumu, kā arī lai veiktu transportlīdzekļa pārbaudi. No pieturas Proseko atbilstoši rīkojumā par prejudiciālu jautājumu uzdošanu norādītajam pārvadāšana, pamatojoties uz kompetentā robežveterinārārsta rīkojumu, tika atsākta pēc 20 stundu garas atpūtas, kuras laikā dzīvnieki tika izkrauti, pabaroti un padzirdīti, lai, visbeidzot, apmēram pēc četrām ar pusi stundām sasniegtu galamērķi Rasā.

12. Ar *Hauptzollamt Hamburg-Jonas* [Hamburgas-Jonas Galvenā muitas pārvalde] (turpmāk tekstā "*Hauptzollamt*") 2001. gada 1. februāra lēmumu *Viamex* lūgums par eksporta kompensācijas piešķiršanu tika noraidīts, pamatojoties uz Regulas Nr. 615/98 5. panta 3. punktu, jo tā uzskatīja, ka *Viamex* attiecīgo pārvadājumu ir veikusi, pārkāpjot Kopienu tiesisko regulējumu dzīvnieku aizsardzības jomā. *Hauptzollamt* īpaši norādīja, ka no *Viamex* iesniegtā maršruta plāna izriet, ka tā nav ievērojusi maksimālos pārvadāšanas laikus, kuri noteikti Direktīvas Nr. 91/628 pielikuma VII nodaļas 48. punkta 4.d apakšpunktā, jo pārvadāšanas otrais posms ilga vairāk nekā 14 stundas. Turklāt *Hauptzollamt* norāda, ka pēc tam, kad tika pārsniegtas pārvadāšanai paredzētās 29 stundas, netika ievērots vismaz 24 stundu garš atpūtas periods, kurš noteikts iepriekš minētās nodaļas 48. punkta 5. apakšpunktā, jo pieturvietā Proseko atpūtas laiks ilga tikai 20 stundas.

13. Pēc tam *Hauptzollamt* noraidīja *Viamex* iesniegto sūdzību par lūguma samaksāt eksporta kompensāciju noraidījumu, uzskatot, ka *Viamex* norādītais attaisnojošais iemesls 24 stundu atpūtas perioda neievērošanai, proti, ka pārkāpums ir attiecināms tikai uz Itālijas robežveterinārārstu, kurš pēc tam, kad apliecināja, ka dzīvnieki ir derīgi braucienam, deva norādi autovadītājam turpināt braucienu jau pēc 20 stundu ilgas atpūtas, ir nenozīmīgs. *Hauptzollamt*, pirmkārt, norādīja, ka no *Viamex* iesniegtajiem dokumentiem nevar secināt, ka tas bija robežveterinārārsts, kurš deva norādi turpināt braucienu, un ka pārvadātājam katrā ziņā ir pienākums būt informētam par direktīvā noteiktajiem atpūtas periodiem, kā arī atbilstīgi tos ievērot.

15. Otrajā lietā, kas bija šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatā, *Zuchtvieh-Kontor GmbH* (turpmāk tekstā — "*ZVK*") paziņoja *Hauptzollamt Bamberg — Zollamt Coburg* par nodomu eksportēt 32 dzīvus liellopus uz Ēģipti un saistībā ar šo eksportu lūdza un pēc tam arī saņēma priekšlaicīgu eksporta kompensācijas maksājumu.

16. Pēc veiktā pārvadājuma attiecīgais muitas birojs, izskatot maršruta plānu, kuru bija iesniegusi *ZVK*, pieņēma grozošu lēmumu, ar kuru atbilstoši Regulas Nr. 615/98 5. panta 3. punktam tika pieprasīts *ZVK* atmaksāt saņemto eksporta kompensāciju, kura tai tika izmaksāta priekšmaksājuma veidā, kā arī samaksāt uzrēķinu, jo tā nebija ievērojusi Kopienu tiesisko regulējumu dzīvnieku labturības jomā.

14. Rīkojumā par prejudiciālu jautājumu uzdošanu iesniedzējtiesa pieņēma lēmumu par lietas dalībnieku atšķirīgajām nostājām administratīvajā tiesvedībā, norādot, ka no attiecīgā transportlīdzekļa autovadītāja liecībām izriet, ka brauciens tika turpināts saskaņā ar pilnvarotā veterinārārsta rīkojumu un ka autovadītājs nevarēja jebkādā veidā ietekmēt šo lēmumu; atbilstoši iesniedzējtiesas norādītajam šo apstākli apstiprina arī citi tiesvedības procesi, kas saistīti ar līdzīgiem jautājumiem attiecībā uz attiecīgajā direktīvā noteikto atpūtas laiku ievērošanu.

17. Neskatoties uz to, ka rīkojumā par prejudiciālu jautājumu uzdošanu nav īpaši skaidri norādīta pārvadājuma gaita šajā lietā, no tā var secināt, ka: a) attiecīgā *Hauptzollamt* uzskata, ka *ZVK* attiecīgās pārvadāšanas laikā nav ievērojusi pārvadāšanas ilguma ierobežojumus, kuri paredzēti Direktīvas 91/628 pielikuma VII nodaļas 48. punkta 4.d apakšpunktā; un b) attiecīgās pārvadāšanas laikā bija iekļauta gandrīz 7 stundu gara pietura, izvedot dzīvniekus no Kopienas muitas teritorijas, kas tika veikta ar mērķi, lai robežveterinārārsts veiktu dzīvnieku pārbaudi.

18. Par lēmumiem, ar kuriem tika noraidīti *Viamex* iebildumi pret lēmumu liegt eksporta kompensāciju un *ZVK* iebildumi pret grozošo lēmumu, ar kuru tiek pieprasīta priekšlaicīgi saņemtās kompensācijas atmaksa, iepriekš minētās sabiedrības cēla prasību *Finanzgericht Hamburg* par šo lēmumu atcelšanu, kura, šauboties par Regulas Nr. 615/98 1. panta spēkā esamību un iepriekš minētās regulas 5. panta 3. punkta saderību ar samērīguma principu, nolēma apturēt šo tiesvedību un iesniegt Eiropas Kopienu Tiesā šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai Regulas (EK) Nr. 615/98 1. pants ir spēkā, ja saskaņā ar to eksporta kompensāciju piešķir tikai tad, ja ir ievērota Direktīva 91/628/EEK par dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas laikā?

2) Gadījumā, ja uz iepriekšējo jautājumu tiek atbildēts apstiprinoši: vai ar samērīguma principu ir saderīgs Regulas Nr. 615/98 5. panta 3. punktā ietvertais noteikums, saskaņā ar kuru eksporta kompensācija netiek piešķirta par dzīvniekiem, attiecībā uz kuriem kompetentā iestāde, ņemot vērā visu tās rīcībā esošo informāciju par Regulas Nr. 615/98 1. pantā paredzēto noteikumu ievērošanu, uzskata, ka Direktīva 91/628/EEK par dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas laikā nav tikusi ievērota?"

19. Atbilstoši Tiesas Statūtu 23. pantam *Viamex*, *ZVK*, *Hauptzollamt*, Zviedrijas valdība, kā arī Komisija iesniedza rakstveida apsvērumus. Tiesas sēdē piedalījās *Viamex*, *ZVK*, Vācijas valdība un Komisija.

A — *Lietas dalībnieku izvirzītie argumenti*

20. *ZVK* uzskata, ka Regulas Nr. 615/98 1. pantā ietvertā atsauce nav spēkā esoša tiktāl, ciktāl saskaņā ar to eksporta kompensāciju piešķir tikai tad, ja ir ievēroti tiesību noteikumi, kuri attiecas uz pilnīgi citu nozari, proti, dzīvnieku aizsardzību. Tā uzskata, ka dzīvnieku labturība būtu jānodrošina, izmantojot citus, daudz atbilstīgākus pasākumus, tādus kā, piemēram, īpaša sodu sistēma. Šī atsauce tāpat esot pretēja tiesiskās drošības principam, jo tā tiek piemērota vispārējā veidā un bez atšķirības attiecībā uz visu direktīvu, tostarp uz tiesību noteikumiem, kuriem ir tikai netieša ietekme uz dzīvnieku labturību. Pakārtoti *ZVK* norāda, ka attiecīgās regulas 5. panta 3. punktā paredzētā tiesību uz eksporta kompensāciju zaudēšana,

ja jebkādā veidā tiek pārkāpta direktīva, neņemot vērā konkrēto ietekmi uz dzīvnieku labturību, ir acīmredzami nesamērīga ar mērķi, kuru likumdevējs ir vēlējies sasniegt, proti, nodrošināt efektīvu dzīvnieku labturības aizsardzību, nevis pretēji — sodīt rīcību, kura neskar iepriekš minēto mērķi. Visbeidzot, attiecīgās tiesību normas acīmredzami nesamērīgo raksturu pierāda arī tas, ka nepastāv nekāda iespēja izvairīties no atmaksas pienākuma *force majeure* gadījumā, kurā tiesību uz kompensācijas saņemšanu saglabāšanās novērstu "acīmredzamu netaisnību".

21. Savukārt Komisija, *Hauptzollamt* un Zviedrijas valdība uzskata, ka attiecīgās regulas 1. pants ir spēkā esošs un šīs pašas regulas 5. panta 3. punkts ir atbilstīgs samērīguma principam.

22. Iepriekš minētie lietas dalībnieki attiecībā uz jautājumu par spēkā esamību norāda, ka saistību, kas pastāv starp šīm divām dažādajām jomām — eksporta kompensāciju režīmu un tiesisko regulējumu, kas ir vērsts uz dzīvnieku aizsardzību — Padome agrīnā stadijā izveidoja pamatregulas Nr. 805/68 ietvaros, attiecībā uz kuru Komisija Regulas Nr. 615/98, kas tiek izskatīta šajā lietā, ietvaros tikai precizēja piemērošanas nosacījumus. Katrā ziņā dzīvnieku aizsardzība atbilst vispārējo interešu apsvērumiem, kurus Kopiena pilnībā ņem vērā, veidojot kopējo lauksaimniecības politikas nozari, un saistībā ar kuru eksporta kompensāciju sistēmas ir būtisks instruments.

23. Turklāt attiecīgās regulas 5. panta 3. punkts, saskaņā ar kuru tiek liegta eksporta kompensācija gadījumā, ja nav ievērots kāds no Direktīvas 91/628 noteikumiem, neatkarīgi no šī pārkāpuma smaguma, ir atbilstīgs samērīguma principam, jo nepastāv mazāk ietekmējoši pasākumi, lai sasniegtu dzīvnieku aizsardzības mērķi. Šajā sakarā Komisija uzsver, ka direktīvā paredzētie noteikumi raksturo dzīvnieku aizsardzības minimālos standartus, kuru neievērošana, kaut vai tikai ierobežotā apmērā, apdraudētu dzīvnieku labturību, un tādēļ Kopienu likumdevējs, pieprasot attiecīgās direktīvas ievērošanu, ar nodomu kompensāciju saņemšanu pakļāvis objektīvam nosacījumam, lai izvairītos no tā, ka Kopiena finansē tādu eksportu, kurš tiek veikts, pārkāpjot kādas Kopienas vispārējo interešu prasības.

24. *Viamex* savos rakstveida apsvērumos ir norādījusi, kā šajā gadījumā būtu jāinterpretē attiecīgie Direktīvas 91/628 noteikumi, un šajā sakarā īpaši apgalvojusi, ka, ņemot vērā galamērķa tuvumu, kuru var uzskatīt par vietu, kurā beidzas Kopienas muitas

teritorija, var piemērot brauciena izņēmuma pagarinājumu par divām stundām. Turklāt brauciena ilguma un atpūtas ilguma neievērošana būtu jāatļauj tādos *force majeure* gadījumos, kāds iestājās šajā gadījumā, kurā negadījuma dēļ brauciena ilgums bija garāks nekā plānots un kurā 24 stundu atpūtas laiks netika ievērots robežveterinārārsta sniegto norādījumu dēļ, kurus viņš sniedza transportlīdzekļa vadītājam.

III — Juridiskā analīze

25. Ar šo jautājumu iesniedzējtiesa lūdz Tiesu precizēt, vai Regulas Nr. 615/98 1. pants ir spēkā, ja saskaņā ar to eksporta kompensāciju piešķir tikai tad, ja ir ievērota Direktīva 91/628.

26. Iesniedzējtiesa, pamatojoties uz vairākiem dažāda rakstura apsvērumiem, kuri tiks izskatīti turpinājumā, šaubās par iepriekš minētā panta spēkā esamību.

27. Pirmkārt, *Finanzgericht Hamburg*, ņemot vērā dažādos mērķus, uz kuru sasniegšanu ir vērsti iepriekš minētie tiesību noteikumi, apšauba Regulas Nr. 615/98 1. pantā ietvertās atsauces uz direktīvu par dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas laikā leģitimitāti. Tā uzskata, ka, pakļaujot kompensāciju piešķiršanu Direktīvas 91/628 noteikumu ievērošanai, tiek radīts tāds kompensāciju piešķiršanas priekšnosacījums, kuram nav nekādas tiešas vai netiešas saistības ar mērķiem, kurus ietver šī finansēšanas sistēma, un turklāt tiek nosodīta tāda rīcība, kura nekaitē Kopienas finanšu interesēm. Līdz ar to iesniedzējtiesa jautā, vai attiecīgo atsauci var uzskatīt par spēkā esošu, jo ar to īpaši tiek sodīti eksportētāji gadījumā, ja nav ievēroti jebkādi no direktīvas noteikumos noteiktajiem pārvadāšanas nosacījumiem, kā rezultātā viņiem tiek atņemtas tiesības uz kompensācijas saņemšanu (vai noteikts pienākums atmaksāt priekšapmaksas veidā jau saņemto kompensāciju) neatkarīgi no tā, vai eksportētājs ir atbildīgs par iepriekš minēto nosacījumu neizpildi, un neņemot vērā neizpildes seku smagumu.

28. Attiecībā uz pirmo jautājumu jāatgādina, ka attiecīgo Regulu Nr. 615/98, kurā ir precizēti eksporta kompensāciju režīma piemērošanas noteikumi liellopu un teļa gaļas nozarē, Komisija pieņēma, ieviešot Padomes pamatregulu Nr. 805/68 par liellopu un teļa gaļas tirgus kopīgo organizāciju, kas grozīta ar Padomes 1997. gada 18. decembra Regulu Nr. 2634/97.

29. It īpaši Regulas Nr. 615/98 1. pants, kas ir pirmā prejudiciālā jautājuma priekšmets, ir pasākums, ar kuru tiek ieviestas pamatregulas Nr. 805/68 13. panta 9. punktā īpaši noteiktās prasības. Atbilstoši iepriekš minētā panta 9. punktam, kā tas grozīts ar iepriekš minēto Regulu Nr. 2634/97, liellopu un teļa gaļas nozarē eksporta kompensāciju saņemšana ir pakļauta prasībai par Kopienu tiesību noteikumu dzīvnieku labturības jomā ievērošanu un it īpaši noteikumu par dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas laikā ievērošanu, tostarp Regulas Nr. 2634/97 preambulas pirmajā apsvērumā īpaši ir minēta Direktīva 91/628.

30. Līdz ar to lēmums piešķirt nozīmi Kopienu tiesiskajam regulējumam dzīvnieku labturības jomā, par kuru šaubās attiecīgā iesniedzējtiesa, nosakot eksporta kompensāciju piešķiršanas kārtību, atbilstoši kurai kompensāciju nepiešķir, ja tiek pārkāpts šis tiesiskais regulējums, ir izvēle, kuru Padome sākotnējā stadijā izdarīja, pieņemot pamatregulu, ar kuru tiek izveidota kopīga liellopu un teļa gaļas tirgus organizācija, saistībā ar kuru Komisija Regulā Nr. 615/98 tikai precizējusi piemērošanas noteikumus.

31. Kaut arī iesniedzējtiesas apsvērumi neattiecas uz pamatregulas 13. panta 9. punktu, bet ir vērsti tikai uz Regulas Nr. 615/98 1. pantu, kurā ir noteikti tā piemērošanas noteikumi, ir jāpatur prātā, ka pamatregulā ir paredzēta saistība starp diviem dažādiem tiesību kopumiem, proti, tiesību kopumu attiecībā uz eksporta kompensāciju un tiesību kopumu dzīvnieku labturības jomā. Padome attiecīgo saistību izveidoja leģitīmā veidā, īstenojot savu plašo diskrecionāro varu, kāda tai ir, īstenojot kopējo lauksaimniecības politiku. Patiešām, Padome, eksporta kompensāciju režīma ietvaros piešķirot nozīmi Kopienu tiesiskajam regulējumam dzīvnieku labturības jomā, ir vēlējusies nodrošināt vienu no vispārējo interešu prasībām, kura atbilstoši Eiropas Kopienu Tiesas noteiktajam iestādēm ir jāņem vērā, cenšoties īstenot lauksaimniecības politikas mērķus, it īpaši tirgus kopīgās organizācijas nozarē [6].

32. Turklāt Kopienu tiesiskais regulējums attiecībā uz dzīvnieku labturību papildus tam, ka tajā ietverta kopēja vispārēja vēlme neradīt dzīvniekiem nevajadzīgas ciešanas un vēlme tiešā vai netiešā veidā palīdzēt nodrošināt pārtikas produktu kvalitāti, ir vērsts uz minimālo aizsardzības standartu noteikšanu visās dalībvalstīs, lai novērstu atšķirīgu attieksmi pret dažādu saimniecisko darbību veicējiem un neradītu traucējumus brīvai preču apritei.

6 — Skat., piemēram, 1988. gada 23. februāra spriedumu lietā 68/86 Apvienotā Karaliste/Padome (*Recueil*, 855. lpp., 12. punkts). Nozīme, kāda ir dzīvnieku labturības aizsardzības noteikumiem, lai formulētu un īstenotu Kopienas politiku lauksaimniecības jomā, ir īpaši atzīta Protokolā par dzīvnieku aizsardzību un labturību, kas pievienots Amsterdamas līgumam (OV C 340, 10.11.1997., 110. lpp.).

33. Gadījumā, ja, kā tas iepriekš norādīts, Padomes vēlmi Regulā Nr. 805/68, kas grozīta ar Regulu Nr. 2634/97, izveidot saikni starp eksporta kompensāciju režīmu un Kopienu tiesisko regulējumu dzīvnieku aizsardzības jomā pašu par sevi var uzskatīt par leģitīmu, par leģitīmu var uzskatīt arī Komisijas noteikto atsauci uz šo tiesisko regulējumu, kad tā, īstenojot savu diskrecionāro varu, kuru Padome tai ir piešķīrusi šajā jomā, ar Regulu Nr. 615/98 noteica eksporta kompensāciju režīmu.

34. Turklāt tā sauktās *cross reference* izmantošana, kuru Kopienas likumdevējs izmanto arī citās nozarēs [7], nav pretēja nekādam īpašam tiesību noteikumam vai vispārējam Kopienu tiesību principam.

35. Līdz ar to uzskatu, ka iesniedzējtiesas paustās šaubas par iepriekš minētās Komisijas Regulas Nr. 615/98 1. panta spēkā esamību, ņemot vērā iepriekšējos punktos izskatītos aspektus, nav pamatotas.

36. Attiecībā uz otro jautājumu, proti, par konkrētajām sekām, ko rada attiecīgā atsauce, *Finanzgericht Hamburg* sava lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatojumā, pirmkārt, ir norādījusi, ka attiecīgās atsauces dēļ vairāki tiesību noteikumi ar "diemžēl neskaidru" raksturu ir iekļauti regulā un līdz ar to arī tiesību noteikumos attiecībā uz eksporta kompensācijām saistībā ar attiecīgajiem dzīvniekiem un ka nedz eksportētājs, nedz iestāde, kas ir atbildīga par kompensāciju piešķiršanu, nesaprot, kā šie tiesību noteikumi ir piemērojami praksē; pēc tam iesniedzējtiesa ir norādījusi, ka "gan valsts iestādēm, gan valsts tiesām, ņemot vērā samērīguma principu, *a priori* ir liegta iespēja nolemt nepiešķirt kompensāciju gadījumā, ja direktīvas par dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas laikā pārkāpums ir nebūtisks vai ir attaisnojams, vai arī nolemt piešķirt kompensāciju tikai daļēji" [8].

37. Ar šiem apsvērumiem *Finanzgericht Hamburg* parāda, ka tā uzskata, ka jautājums par Regulas Nr. 615/98 1. pantā ietvertās atsauces uz Direktīvu 91/628 spēkā esamību ir cieši saistīts ar jautājumu par seku, kuras 5. panta 3. punktā ir noteiktas gadījumā, ja netiek ievēroti direktīvā paredzētie transportēšanas noteikumi, samērīgumu; tā tos ir saistījusi tādā veidā, lai lūgtu Tiesai precizēt, vai šāda atsauce, kas pati par sevi ir leģitīma, atbilstoši Kopienu tiesībām zaudē savu

7 — Šajā sakarā Zviedrijas valdība norāda uz Padomes 2003. gada 29. septembra Regulu (EK) Nr. 1782/2003, ar ko izveido kopīgus tiešā atbalsta shēmu noteikumus saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem, un groza Regulas (EEK) Nr. 2019/93, (EK) Nr. 1452/2001, (EK) Nr. 1453/2001, (EK) Nr. 1454/2001, (EK) Nr. 1868/94, (EK) Nr. 1251/1999, (EK) Nr. 1254/1999, (EK) Nr. 1673/2000, (EEK) Nr. 2358/71 un (EK) Nr. 2529/2001 (OV L 270, 1. lpp.).

8 — Skat. valsts tiesas rīkojumu par prejudiciālu jautājumu uzdošanu.

spēkā esamību, ja tā atsaucas uz direktīvu ar "diemžēl neskaidriem" tiesību noteikumiem un līdz ar to neizskatās, ka tā saviem adresātiem nosaka samērīgu sodu.

38. Iesniedzējtiesas uzdotā jautājuma specifika ir svarīga, lai nolemtu, kā atrisināt problēmas, kuras ir radušās pamata lietas tiesvedībā, tiktāl, ciktāl īpašie un konkrētie tiesību noteikumi, kuri regulē Regulā Nr. 615/98 noteiktās tiesības uz kompensāciju, ir vērsti uz mērķi, kurš ir ļoti atšķirīgs no specifiskā un konkrētā mērķa, kuru lūkots sasniegt ar Direktīvu 91/628 par dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas laikā, atbilstoši kurai dalībvalstīm pieprasīts ievērot noteiktas prasības, direktīvas 18. pantā nosakot, ka dalībvalstis veic "īpašus atbilstošus pasākumus", lai sodītu jebkuru šīs direktīvas pārkāpumu no fizisko vai juridisko personu puses, un pieņemts, ka noteiktajos termiņos, kuru laikā dalībvalstīm ir jānodrošina to ieviešana, dalībvalstis tos "precizēs"; savukārt Regulā Nr. 615/98 tiek "nosodīta" direktīvā paredzēto pārvadāšanas noteikumu neievērošana, izmantojot nevis īpaši piemērotus pasākumus, kuri būtu klasificēti atbilstoši katra pārkāpuma smagumam, bet gan vienu un neelastīgu pasākumu, atbilstoši kuram tiek liegtas tiesības uz kompensāciju un kuru piemēro attiecībā uz jebkura direktīvas noteikuma pārkāpumu.

39. Direktīvā noteiktajam tiesiskajam regulējumam pašam par sevi nav tiešas ietekmes uz saimniecisko darbību veicējiem, kuru labā tiek veikts pārvadājums, bet tas rada situāciju, kurā tie tiek tiešā veidā ietekmēti ar dalībvalsts tiesisko regulējumu, ar kuru īstenota šī direktīva.

40. Atsauces rezultātā regulējuma piemērošanas novirzīšanās no sākotnējā pārvadāšanas regulējuma jomas uz jomu, kas paredzēta Regulā Nr. 615/98, rada tiešu ietekmi uz eksportētājiem. Līdz ar to abi regulējumi un jebkurš lēmums, kas tiek pieņemts, balstoties uz tiem —, ņemot vērā funkcijas, kuras tiem tiek noteiktas ar minēto atsauci, — nevar tikt uzskatīti par likumīgiem: a) ja tiem nav skaidra un nepārprotama pamatojuma; un b) ja to radītās sekas izrādās nesamērīgas.

41. Tiesa ir īpaši precizējusi, ka atbilstoši tiesiskās drošības pamatprincipam, saskaņā ar kuru Kopienu tiesībām jābūt skaidrām un to piemērošanu jāvar paredzēt visiem tiem, uz kuriem tās attiecas, sodu, pat ja tam nav krimināltiesisks raksturs, var piemērot tikai tad, ja tā tiesiskais pamatojums ir skaidrs un nepārprotams[9]. Turklāt atbilstoši samērīguma principam Kopienu iestāžu

9 — Skat., piemēram, 1987. gada 18. novembra spriedumu lietā 137/85 *Maizena* u.c. (*Recueil*, 4587. lpp., 15. punkts) un 1990. gada 12. decembra spriedumu lietā C-172/89 *Vandermoortele*/Komisija (*Recueil*, I-4677. lpp., 9. punkts).

ieviestajiem pasākumiem ir jāspēj sasniegt paredzēto mērķi un tie nedrīkst pārsniegt to, kas ir nepieciešams šī mērķa sasniegšanai [10], un saimniecisko darbību veicējiem uzliktajiem apgrūtinājumiem ir jābūt samērīgiem ar to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu Kopienu pasākuma mērķi.

42. *Finanzgericht Hamburg* lūgums Tiesai par precizējuma sniegšanu acīmredzami ir vērsts uz to, lai pārbaudītu, vai regulā ietvertā atsauce uz direktīvu ir samērīga ar šīm divām iepriekš minētajām prasībām, kas ir pārbaude, kuru nevar veikt, neņemot vērā vajadzību pēc atbilstīga samērīguma pastāvēšanas starp Kopienas politisko mērķu sasniegšanu un tiesiskās drošības nodrošināšanu tiem, uz kuriem attiecīgie noteikumi attiecas.

43. Šajā sakarā jāņem vērā, ka direktīvā paredzēts, ka atbildība par dzīvnieku veselības aizsardzību pārvadāšanas laikā gulstas ne tikai uz eksportētāju vai viņa pārstāvi, bet arī uz dalībvalstīm; atbilstoši direktīvas 7. panta 1. punkta pirmajam teikumam dalībvalstīm ir jānodrošina, "lai gadījumos, kad streiki vai citi neparedzami apstākļi kavē šīs direktīvas izpildi, tiktu veikti vajadzīgie pasākumi, lai novērstu vai līdz minimumam samazinātu jebkuru kavēšanos pārvadāšanas laikā vai dzīvnieku ciešanas", un atbilstoši šī paša punkta otrajam teikumam jāveic īpaši priekšdarbi ostās, lidostās, dzelzceļa stacijās, šķirotavās un robežkontroles punktos, lai paātrinātu dzīvnieku pārvadāšanu apstākļos, kuri atbilst šīs direktīvas prasībām.

44. Ņemot vērā šo dalīto atbildību dzīvnieku veselības aizsardzības pārvadāšanas laikā nodrošināšanas jomā, nenoliedzami noteikta nozīmība piemīt iepriekš 13. punktā norādītajam, kas skaidrā veidā izriet no *Finanzgericht Hamburg* IV palātas 2006. gada 10. janvāra rīkojuma.

45. Kā iepriekš redzams, šajā rīkojumā *Finanzgericht* savus Eiropas Kopienu Tiesai iesniegtos jautājumus ir uzdevusi, ievērojot secinājumu, kurš Eiropas Kopienu Tiesai atbilstoši funkcijām, kas tai piešķirtas ar EK līguma 234. pantu, ir jāņem vērā: iesniedzējtiesa ir atklājusi, ka pēc 20 stundu atpūtas, kas sekoja pēc brauciena pirmās daļas, pēc kuras atbilstoši direktīvai bija jāveic 24 stundu ilga atpūta, dzīvnieku pārvadāšanas turpinājums "tika veikts pēc kompetentā veterinārārsta norādījumiem" atbilstoši praksei, saskaņā ar kuru "tieši pilnvarotais veterinārārsts parasti lemj par iekraušanu un tālāku dzīvnieku

10 — Skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Maizena*, 15. punkts, un 2002. gada 11. jūlija spriedumu lietā C-210/00 *Käserei Champignon Hofmeister* (*Recueil*, I-6453. lpp., 59. punkts).

pārvadāšanu un transportlīdzekļa vadītājs pats nevar nekādā veidā ietekmēt to, pēc cik atpūtas stundām transportlīdzeklim no jauna ir jāizbrauc no pieturpunkta", un, protams, tikai pēc tam, kad minētais veterinārārsts ir apstiprinājis, ka pārvadāšanas atsākšana nevar kaitēt dzīvnieku aizsardzībai.

46. Iepriekš minētais apsvērums:

a) pilnībā apstiprina šajā sakarā jau iepriekš norādīto faktu, ka direktīvā pienākumi un atbildība par dzīvnieku veselības aizsardzību ir noteikta ne tikai eksportētājiem, bet arī dalībvalstīm, un

b) skaidri norāda, ka gan Padome, gan Komisija, paredzot regulā atbildību eksportētājam par dzīvnieku veselību un nekavējoties, kā arī ļoti neelastīgā veidā nosakot tam sodu par laika apmēra neievērošanu, kura tāpat var būt atkarīga no dalībvalstu iestādēm, pat tādos gadījumos, kad valsts iestādes, kurām Kopiena ir uzticējusi uzdevumu veikt pārraudzību šajā jomā, apliecina, ka dzīvnieku veselība ir laba un ka tie var turpināt vai tiem ir jāturpina brauciens, ir rīkojušās pretēji samērīguma principam, atbilstoši kuram, kā tas vairākkārt ticis apstiprināts Kopienu judikatūrā, kas minēta šo secinājumu 41. punktā, iestādes nevar, īstenojot savas tiesības, pārsniegt to, kas ir nepieciešams šo mērķu, kuru dēļ tām piešķirtas šādas tiesības, sasniegšanai. Faktiski Padome un Komisija, pieņemot šīs regulas, pārskrienot pāri faktam, ka Kopienu tiesiskais regulējums dzīvnieku veselības aizsardzības jomā uzliek atbildību arī dalībvalstīm, ir pārsniegušas to, ko būtu noteikti un pamatoti prasīt no eksportētājiem.

47. Līdz ar to, lasot *Finanzgericht Hamburg* jautājumus iepriekš minēto apsvērumu kontekstā, uz tiem ir jāatbild apstiprinoši. Tas attiecas gan uz lietu C-37/06, gan uz lietu C-58/06.

48. Nevar apgalvot, ka iepriekšējā punktā minētais secinājums ir pretējs Eiropas Kopienu Tiesas judikatūrai, atbilstoši kurai par saderīgu ar samērīguma principu — un līdz ar to par spēkā esošu — ir ticis atzīts tiesiskais regulējums, kas galvenokārt balstījās uz Komisijas Regulu Nr. 3665/87, ar kuru nosaka kopējus sīki izstrādātus noteikumus eksporta kompensāciju sistēmas piemērošanai lauksaimniecības produktiem. Šajā tiesiskajā regulējumā tiktāl, ciktāl tajā Eiropas Kopienas līdzdalības starptautiskajā liellopu gaļas tirdzniecības veicināšanā un aizsardzībā kontekstā ir paredzētas tiesības

uz kompensāciju un priekšapmaksu, kura tiek nodrošināta ar drošības naudu bankas garantijas formā un kura atbilst kompensācijas apmēram, kas tiek piešķirta tiem saimniecisko darbību veicējiem, kuri eksportē minēto gaļu uz trešām valstīm, ir precizēts, ka arī tādos gadījumos, kad sākotnēji plānotais eksports nevarēja tikt veikts *force majeure* iemeslu dēļ:

a) eksportētājam nesaglabājas tiesības uz kompensāciju un līdz ar to viņam rodas pienākums atmaksāt šajā sakarā iepriekš saņemto priekšapmaksu, zaudējot šajā sakarā iemaksāto drošības naudu, ja dzīvnieki, saistībā ar kuriem tikusi uzsākta eksporta procedūra, nav nonākuši tās valsts tirgū, saistībā ar kuru tika uzsākta eksporta procedūra;

b) gadījumā, ja eksportētājam tomēr ir izdevies eksportēt dzīvniekus uz trešo valsti, kas tomēr nav tā pati valsts, saistībā ar kuru tika uzsākta eksporta procedūra un saistībā ar kuru tika piešķirta priekšapmaksa, un attiecībā uz kuru Kopiena ir noteikusi mazākus kompensācijas apmērus, attiecīgajam eksportētājam ir jāatmaksā starpība starp saņemto priekšapmaksu un kompensāciju, kas viņam pienākas attiecībā uz faktiski veiktajām eksporta darbībām [11].

49. Iepriekš minētā judikatūra nav nesaderīga ar iepriekš 47. punktā minēto secinājumu, jo, kaut arī tā atbalsta tiesību uz kompensāciju zaudēšanu un regulas, ar kuru tiek paredzētas šīs tiesības, saderību ar samērīguma principu, tā attiecas uz tiem gadījumiem, kuros šo tiesību mērķi skaidri atšķiras no mērķiem, kuru dēļ šajā lietā notiek tiesību zaudēšana.

50. Mērķis ar Regulu Nr. 805/68 izveidot eksporta kompensācijas sistēmu bija un joprojām ir — atvērt trešo valstu tirgus un saglabāt tos atvērtus liellopu gaļas eksportam, nodrošinot Eiropas Kopienas līdzdalību šo dzīvnieku starptautiskajā tirdzniecībā, lai atvieglotu iekšējo tirgu no iespējama pārpalikuma, un tajā pašā laikā uzturēt adekvātu lauksaimniecībā nodarbināto ienākumu līmeni [12].

51. Eksportētājiem pastāv tiesības uz kompensāciju tikai tādā gadījumā, ja tie var pierādīt, ka attiecīgie dzīvnieki ir nogādāti trešās valsts tirgū un vienlaicīgi izņemti no apgrozības Kopienu tirgū. Kompensācijas piešķiršana eksportētājiem ir pretatlīdzība par atbalstu, ko tie, īstenojot šo pakalpojumu, sniedz Kopienu politikas mērķu īstenošanā. Tiesību uz kompensāciju "liegšana", ja dzīvnieki netiek nogādāti trešās valsts tirgū, faktiski nerada šo jau pastāvošo tiesību

11 — Skat. šajā sakarā, piemēram, 1996. gada 28. marta spriedumu lietā C-299/94 *Anglo-Irish Beef Processors International* u.c. (*Recueil*, I-1925. lpp., 29. punkts) un 1998. gada 29. septembra spriedumu lietā C-263/97 *First City Trading* u.c. (*Recueil*, I-5537. lpp., 36. punkts).

12 — Skat., piemēram, iepriekš minēto spriedumu lietā *First City Trading* u.c., 26. punkts.

vai tādu tiesību, kuras vēl radīsies, liegšanu, bet gan tikai *ex novo* tiesību nepiešķiršanu, kas varētu rasties tikai tad, ja attiecīgie dzīvnieki būtu laisti apgrozībā attiecīgajā tirgū. Ja dzīvnieki netiek laisti apgrozībā trešās valsts tirgū, tad tiesību uz eksporta kompensāciju piešķiršanu eksportētājam un tādu tiesību piešķiršanu, kas viņam atļautu paturēt priekšapmaksu, kura tam tikusi piešķirta, priekšlaicīgi piešķirot šīs tiesības, varētu uzskatīt par nepamatotu Kopienu resursu piešķiršanu. Tāpat nav pamata atļaut eksportētājam paturēt starpību, kas rodas starp to summu, kuru viņš saņēmis kā priekšapmaksu par eksporta veikšanu uz trešo valsti, un to summu, kas tam pienākas, ja *force majeure* iemeslu dēļ viņš nav spējis attiecīgos dzīvniekus eksportēt uz valsti, saistībā ar kuru tika uzsākta eksporta procedūra, un tādējādi eksportējis tos uz citu trešo valsti, attiecībā uz kuru Kopiena ir noteikusi zemāku piešķiramo kompensāciju līmeni.

52. Šo iemeslu dēļ Eiropas Kopienu Tiesa judikatūrā, kas minēta šo secinājumu 48. punktā, ir noteikusi, ka Regula Nr. 3665/87 nav spēkā neesoša tādēļ, ka tā būtu pretēja samērīguma principam saistībā ar to, ka tajā paredzēts "atsavināt daļu no nodrošinājuma, kas būtu vienlīdzīga starpībai starp iepriekš izmaksātās kompensācijas summu un tās kompensācijas apmēru, kura patiešām būtu jāsaņem" [13].

53. Pamats tiesību uz kompensāciju nepiešķiršanai, kas Regulas Nr. 615/98 1. pantā ir paredzēts ar minēto atsauci uz Direktīvu 91/628, ir pilnīgi atšķirīgs. Kā tas izriet no Padomes Direktīvas 91/628 par dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas laikā 18. panta un šajos secinājumos iepriekš norādītā, minētajā direktīvā dalībvalstīm ir paredzēts pienākums veikt "īpašus atbilstošus pasākumus, lai sodītu jebkuru direktīvas pārkāpumu no fizisko vai juridisko personu puses". Regulas Nr. 615/98 5. panta 3. punktā paredzētajā noteikumā, ka eksporta kompensāciju nepiešķir, ja nav "izpildīta" iepriekš minētā direktīva, pretēji tam, kā tas ir paredzēts Regulas Nr. 3665/87 33. panta 5. punktā, nav veikta atsauce uz *quid pro quo* [dots pret dotu] atlīdzības neesamību, par ko tiek dota "kompensācijas" iespēja, bet drīzāk paredzēta tāda pasākuma piemērošana eksportētājam, kas ietilpst to sankciju ietvaros, attiecībā uz kurām iepriekš minētās direktīvas 18. pantā bija paredzēts, ka tās ir jāpieņem dalībvalstīm, un kuras Kopiena īstenoja, tiklīdz tā ieguva lielāku pieredzi šajā jomā, kā arī

13 — To neatspēko noteikumā paredzētais, atbilstoši kuram saimniecisko darbību veicējiem, kuri pēc tam, kad ir saņēmuši kompensācijas priekšapmaksu par liellopu eksportu uz trešajām valstīm, nelaiž attiecīgos dzīvniekus apgrozībā trešajā valstī, nav pienākuma atmaksāt attiecīgo kompensācijas maksājumu gadījumā, ja *force majeure* dēļ dzīvnieki ir zuduši pārvadāšanas laikā. Šāds atbrīvojums no atmaksas tiek piešķirts par to, ka eksportētājs tik un tā īpaši ir centies veicināt Kopienu politikas īstenošanu, un tas ir iespējams tikai tiktāl, ciktāl likumdevējs to ir īpaši paredzējis.

tiklīdz radās apziņa, ka tai būtu jāievieš daudz efektīvāki dzīvnieku aizsardzības pasākumi.

54. Kaut arī Komisija, Regulā Nr. 3665/87 izslēdzot tiesības uz kompensāciju gadījumā, ja dzīvnieki netiek laisti apgrozībā trešās valsts tirgū, ir nodrošinājusi, lai šādas tiesības nerastos, tad ar Regulas Nr. 615/98 pieņemšanu tā ir centusies ietekmēt juridisko situāciju, kura īpaši bija vērsta uz to, lai rastos tiesības uz kompensāciju tādos pilnībā iespējamos gadījumos, kuros eksportētājiem, kaut arī ar nebūtiskiem kavējumiem, kuri radušies ne tikai viņu vainas dēļ, izdodas dzīvniekus, saistībā ar kuriem tika uzsākta eksporta procedūra, laist apgrozībā galamērķī — trešās valsts tirgū vai kādas citas trešās valsts tirgū.

55. Tā kā soda, pat ar administratīvu raksturu, noteikšana nenovēršami ietekmē to subjektu tiesības, uz kuriem attiecas Kopienu tiesiskais regulējums, tad Regulas Nr. 615/98 leģitimitāti nevar nepakļaut prasībai, lai sekas, kuras tā rada, būtu samērīgas ar tajā paredzētajiem mērķiem. Kā tas redzams no iepriekš minētā, regulas radītās sekas nav samērīgas.

IV — Secinājumi

56. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, piedāvāju Tiesai uz *Finanzgericht Hamburg* uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Komisijas 1998. gada 18. marta Regulas (EK) Nr. 615/98, ar kuru paredz sīki izstrādātus piemērošanas noteikumus eksporta kompensāciju sistēmai saistībā ar dzīvu

liellopu labturību pārvadāšanas laikā, 1. pants ir jāuzskata par spēkā neesošu, jo tas ir pretrunā samērīguma principam tiktāl, ciktāl tajā noteiktā atsauce uz Padomes Direktīvu Nr. 91/628 par dzīvnieku aizsardzību pārvadāšanas laikā tā vietā, lai noteiktu "īpašus atbilstīgus sodus", kā dalībvalstīm tas tiek pieprasīts atbilstoši šai direktīvai, visu atbildību par dzīvnieku aizsardzību uzliek eksportētājam, kā arī automātiski un neelastīgi paredz eksportētāja tiesību uz kompensāciju zaudēšanu, nosakot šo sodu par laika prasību neievērošanu, kura tāpat var izrietēt no valsts iestāžu rīcības, un paredz šādu sodu pat tādos gadījumos, kuros attiecīgās valsts iestādes, uzskatot, ka dzīvnieku veselība ir laba, dod rīkojumu pārvadātājam turpināt braucienu, neievērojot noteiktās laika prasības.